

“ K ZIE ZO GEEREN MIJN DUIVENKOT “

- Duiven en de Lintse duivenbond in vogelvlucht -

EEN TERUGBLIK IN DE GESCHIEDENIS

HET RECHT OP HET BEZIT VAN DUIVEN

In de vroege middeleeuwen was het bezit van duiven streng voorbehouden aan edelen en kerkelijke instellingen.

Alleen de heerlijke hoeven of vroenhoven, abdijen en kapittelkerken mochten een duiventil bezitten. Deze was meestal gelegen in een torenvormig gebouw, ook duifhuis of "columbarium" genoemd, dat deel uitmaakte van de gewone kasteel- of hoevegebouwen. Ook een poortgebouw had bovenaan wel eens een duivenhok en in 1564 liet de abdij van Tongerlo er zelfs een timmeren op de kerktoren van Zelem.

Vanuit dergelijke torens zwermden talrijke hongerige duiven over de omliggende akkers en de lijfeigene boeren zagen met lede ogen hun zaaigraan en oogsten geplunderd.

Voor de eigenaar was een lekker en versterkend duifje echter niet te versmaden en ook de geproduceerde mest was uiterst welkom voor zijn landerijen of voor de verkoop. En onkosten waren er niet.

Nog maar enkele duiventillen en -torens bij burchten of hoeven herinneren aan dit oude voorrecht, dat in Frankrijk zelfs tot aan de Franse revolutie was blijven bestaan. De geschiedschrijving uit deze periode verhaalt immers van de grote wrok die de Franse boeren ook toen nog koesterden tegen de talrijke en aanmatigende duiventorens.

In België was er in de late middeleeuwen reeds heel wat veranderd. Talrijke domeinen waren verbrokkeld en er ontstonden zelfstandige pachthoeven waarvan vele landbouwers, op basis van al dan niet vermeende "gewoonten", zich het vroegere heerlijke recht toeëigenden een "duivenvleug" te bezitten.

Deze duiven hoorden sindsdien toe aan een pachter of boer, die de duivenschade op zijn akkers zeker zal beperkt hebben door ze tijdens de zaaien oogsttijd opgesloten te houden en er niet méér te bezitten dan nodig voor de mestproductie.

Ook grote "bedrijven", die voldoende ruimte hadden rondom een duifhuis mochten van toen af duiven houden. Een keur van de kasselrij Ieper van 1422 zegt "dat niemant wie hi zi gheene duufhuuze houden noch maken moet binder castelrie van Yper die niet heeft XXV ghemeten winnens lands zijn zelfs erve bin de prochie daar tduufhuus staet".

In heel wat pachtbrieven van die tijd zijn ook afspraken opgenomen waaraan pachter of eigenaar zich moeten houden in verband met bezit en onderhoud van de duiven en het duifhuis, evenals de bestemming van het vlees en de zo gegeerde mest.

Duivenhok uit het begin van de 16de eeuw.

Vanaf de 17de eeuw, na vele troebele jaren en het vervagen van het voorrecht (heren en pachters hadden dringender zaken te behandelen), begon zowat iedereen duiven te houden.

Pas dan werden zij een echte plaag voor de veldgewassen.

Strengere beperkingen in aantal, gekoppeld aan een minimum oppervlak van gewonnen akkerland, werden dan ook ingesteld door de Raad van Vlaanderen na de vele klachten van landlieden.

Zo mocht men bvb. in 1577 te Retie maximum 5 koppels houden (dorpskeur van Retie) en in Olen slechts twee (keur van Westerlo). Bovendien moesten de duiven opgesloten blijven tijdens de oogst- en zaaitijd en diende het hok aan zekere minimumvereisten te voldoen.

Ook van Kontich zijn enkele meldingen bewaard gebleven.

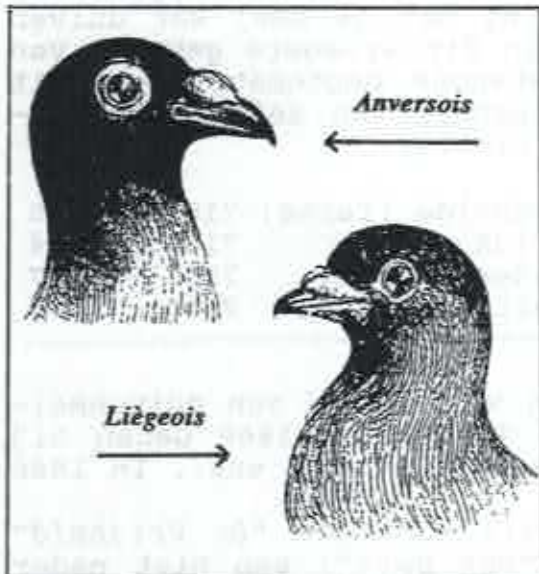
Zo zou uit de Kontichse toponiem "Duivenbos(ken)", *Het* dat o.a. verwijst naar het latere "Duivenbosch", gelegen aan de grens van Kontich met Waarloos en op het land van de Valvekenshoeve, kunnen opgemaakt worden dat aldaar een duifhuis zou gestaan hebben.

Een gerechtsdocument uit 1541 spreekt dan weer van een bloedige twist op het gehucht Lint rondom de verkoop van oude en jonge duiven. Een zekere Cornelis Wychman, die een duifhuis had en vermoedelijk woonde op een patrimoniële hoeve, verwondde er met zijn dolk een zekere Herman van Roosbroeck, die later aan zijn verwondingen bezweek. In deze tekst is er ook al sprake van "duyvenmelken".

We zullen verder zien dat er tot in onze dagen rondom het houden van duiven nog heel wat discussies zijn geweest en ook de gemeente Lint van bij haar ontstaan in 1870 reeds aandacht had voor de overlast die duiven kunnen veroorzaken.

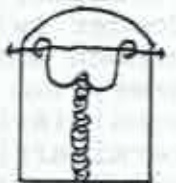
HET HOUDEN VAN DUIVEN VOOR DE SPORT

De duivensport wordt sinds lang in onze gewesten beoefend. Reeds in het begin van de vorige eeuw vonden de eerste duivenwedstrijden plaats in Luik, Antwerpen en Gent. Ook nu nog kent deze volkssport in België redelijk wat aanhang met nog zo'n 60.000 liefhebbers. Vóór 1791 was er reeds sprake van een "Duyvemerkt" te Lier en al vóór 1859 werden prijskampen gevlogen vanuit Frankrijk.

Toen reeds stonden de Belgische duivenmelkers met hun reisduiven als de "Anversois" en de "Liègeois" model in de wereld. Nog steeds wordt vanuit het buitenland véél geld geboden voor goede Belgische duiven en komt men van ver afgezakt naar o.a. de Lierse duivenmarkt om goede Belgische reisduiven met of zonder stamboom aan te kopen. Waar vroeger een duivenmelker woonde kon men gemakkelijk opmaken aan de karakteristieke "duivenpan" in het dak. Typisch aan deze pan was de verhevenheid waar een duif gemakkelijk onderdoor kon. Boven in de boog waren er links en rechts gaatjes gemaakt, waardoor een ijzeren staafje (draad) kon gestoken worden. Aan dit staafje werd een gevlochten ijzerendraad bevestigd met twee krullen aan elk uiteinde.

De duif kon door de liefhebber buiten gelaten worden door het gevlochten staafje omhoog te doen. Zij kon terug naar binnen door het staafje naar voor te dringen waarna het achter de duif terugviel. Ze kon dus wel binnen maar niet meer buiten. Deze staafjes werden "dringers" of ook "trengels" genoemd. Later werden er duivenschuiven in het dak gestoken met een inloopplank langs binnen en langs buiten, eveneens met dringers, twee of meer pannen breed. Nadien kwamen er in plaats van zolderhokken, de tuinhokken. Primitieve tot zéér luxueuze duiventillen. Een en ander om moeder de vrouw tegemoet te komen, die eindelijk verlost was van het rumoer van de koerende duiven en van het (vele) stof dat van de zolder mee naar beneden kwam.

Het lossen der duiven in Parijs rond 1875.